

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

جامعہ آرمانی

www.ketab.ir
«مدینہ فاضلہ»

نویسنده:

حسن رضا زاده رودکلی

سرشناسه	: رضازاده رودکلی، حسن، ۱۳۳۳ -
عنوان و نام پدیدآور	: جامعه آرمانی: مدینه فاضله / نویسنده ح. رضازاده رودکلی.
مشخصات نشر	: رشت: سپیدرود، ۱۴۰۲.
مشخصات ظاهری	: ۲۰۳ ص.
شابک	: 978-622-5854-88-8
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: مدینه فاضله Utopias مدینه فاضله -- دیدگاه دانشمندان اسلامی Utopias -- *Views of muslim scientists
رده بندی کنگره	: HX۸۰۶
رده بندی دیویی	: ۳۲۱/۷
شماره کتابشناسی ملی	: ۹۳۹۳۶۳۰
اطلاعات رکورد کتابشناسی	: فیبا

نشر
سپیدرود

رشت: خ بهر العلوم، پاساز رضا، طبقه اول، شماره ۶، پستی ۱۵۱۸۶۴-۴۱۳۶۶

تلفن: ۳۳۲۶۵۷۵۹ همراه: ۰۹۱۳۴۸۲۹۰۹

جامعه آرمانی «مدینه فاضله»

نویسنده: حسن رضازاده رودکلی

ناشر: سپیدرود

اشراف علمی: دکتر سیدهاشم موسوی

ویرایش ادبی: دکتر هادی رضازاده

نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۲

تیراژ: ۵۰۰ نسخه

طرح روی جلد: فرهاد وارسته

حروف چینی و صفحه آرایی: هنر و اندیشه

قیمت: ۱۶۰,۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۵۸۵۴-۸۸-۸

فهرست مطالب

۱۳	توحید
۱۳	نبوت
۱۴	ولایت
۱۵	پیش گفتار
۱۹	انسان
۲۱	خانواده
۲۲	قبیله
۲۳	اجتماع
۲۵	ملت
۲۵	فرهنگ
۲۶	جامعه و علم شناخت آن
۲۷	جامعه آرمانی «مدینه فاضله»
۲۷	آرمان
۲۸	مفهوم جامعه آرمانی
۲۸	آرمان شهر
۳۰	انواع آرمان شهر «مدینه فاضله»
۳۱	ویژگی‌های مدینه فاضله «آرمان شهر»
۳۲	کمال انسانی
۳۲	تفاوت فلاسفه اجتماعی با جامعه‌شناسان
۳۴	جامعه‌شناسی
۳۵	تمدن
۳۶	بعضی از نظریه‌پردازان غربی
۳۷	تعریف جامعه
۳۹	طبقه‌بندی جامعه

۳۹	ماهیت جامعه
۴۰	اهمیت اجتماعی
۴۰	خاستگاه جامعه از نظر جامعه‌شناسان
۴۱	نقش جامعه‌شناسی
۴۲	اهمیت مطالعه جامعه‌شناسی
۴۳	جامعه و دین
۴۳	جامعه‌شناسی دینی
۴۴	دین‌ورزی
۴۵	ضرورت مطالعه جامعه‌شناسی
۴۶	تعریف جامعه‌شناسی
۴۶	فلسفه سیاسی کرامت
۴۷	نظریه جامعه‌شناسان ایرانی
۴۷	جامعه آرمانی «مدینه فاضله» از دیدگاه فارابی
۴۸	عدالت در جامعه آرمانی فارابی
۴۸	مدینه فاضله فارابی
۵۰	مردم در جامعه فاضله
۵۱	رئیس یا حاکم مدینه فاضله یا جامعه آرمانی
۵۳	جامعه آرمانی از دیدگاه ابوریحان بیرونی
۵۴	اصول اجتماعی ابوریحان بیرونی
۵۵	جامعه آرمانی از دیدگاه ابن‌سینا
۵۷	جامعه آرمانی از دیدگاه نظامی گنجوی
۵۷	آرمان شهر نظامی
۶۲	جامعه آرمانی از دیدگاه خواجه نصیرالدین طوسی
۶۵	اعتقاد به حاکمیت حکیم
۶۵	مدینه فاضله خواجه نصیرالدین
۶۷	جامعه آرمانی از دیدگاه سعدی (ره)
۶۹	شرایط حاکم از دیدگاه سعدی (ره)
۷۰	عدالت اجتماعی از دیدگاه سعدی
۷۱	درویش صفتی

۷۱	احسان و نیکی به خلق.....
۷۲	تعلیم و تربیت.....
۷۲	سعدی و خانواده.....
۷۳	سعدی و انسانیت.....
۷۴	جامعه آرمانی «مدینه فاضله» از دیدگاه ملاصدرا.....
۷۵	مدینه فاضله از دیدگاه ملاصدرا.....
۷۹	حکومت امام معصوم(ع).....
۷۹	حکومت فقیه.....
۸۰	جامعه آرمانی از دیدگاه بعضی دیگر از متفکران ایرانی.....
۸۰	خواجه نظام الملک طوسی.....
۸۰	امیر عنصرالمعالی.....
۸۱	قطب الدین شیرازی.....
۸۲	عبدالرحمن جامی.....
۸۲	علامه طباطبائی.....
۸۲	استاد شهید مطهری.....
۸۳	جامعه آرمانی از دیدگاه بعضی دیگر از متفکران اسلامی.....
۸۳	ابن خلدون.....
۸۸	ابوالعلاء مغری.....
۸۹	بوعلی مسکویه.....
۹۰	اخوان الصفا.....
۹۰	جامعه‌شناسان پیش از میلاد مسیح.....
۹۰	۱- جامعه آرمانی از دیدگاه سقراط.....
۹۱	۲- جامعه آرمانی از دیدگاه افلاطون.....
۹۴	۳- جامعه آرمانی از دیدگاه ارسطو.....
۹۵	جامعه‌شناسان بزرگ جهان.....
۹۶	چارلز رایت میلز امریکائی.....
۹۷	کانت آلمانی.....
۹۸	دورکهایم فرانسوی.....
۱۰۰	جامعه‌شناسی از نظر کارل مارکس.....

۱۰۳	ماکس ویر
۱۰۵	کارل اسمیت
۱۰۵	اوپنهاইمر
۱۰۶	راتسنهوفر
۱۰۶	ویل دورانت
۱۰۶	اگوست کنت
۱۰۷	متسکیو
۱۰۸	زیگموند فروید روانکاو اتریشی
۱۰۹	جورج زیمل
۱۰۹	سنت اگوستین
۱۰۹	بوسونه
۱۱۰	ویلیام جیمز
۱۱۱	جان هاروود هیک
۱۱۱	انسلم استراوس
۱۱۱	سیمون ویل فرانسی
۱۱۲	گوردن ویلارد آلپورت
۱۱۳	نظرات دیگری از جامعه‌شناسان دیگر
۱۱۳	نظریه دگرگونی اجتماعی
۱۱۳	داروینسم اجتماعی
۱۱۳	تکامل پارسونز
۱۱۴	پیر بوردیو
۱۱۴	فریدریش انگلس
۱۱۴	اسپنسر انگلیسی
۱۱۵	توماس هابز
۱۱۶	نیکولو ماکیاولی ایتالیائی
۱۱۶	ژرژ گورویچ
۱۱۷	آئین‌های کهن و جامعه آرمانی آنها
۱۱۷	۱- آئین هندو
۱۱۷	۲- آئین بودا

۱۱۷.....	۳- آئین کنفوسیوس.....
۱۱۸.....	۴- آئین زرتشت.....
۱۱۹.....	اساس جامعه آرمانی زرتشتیان.....
۱۱۹.....	آئین اسلام.....
۱۲۰.....	فلسفه تاریخ.....
۱۲۱.....	اهداف جامعه آرمانی اسلامی.....
۱۲۱.....	رابطه علم، عقل و معرفت.....
۱۲۴.....	تفاوت آشکار میان علوم (حصولی و حضوری).....
۱۲۵.....	منزلت عقل.....
۱۲۹.....	عقل عملی.....
۱۲۹.....	معرفت.....
۱۳۰.....	جامعه مطلوب در نهج البلاغه.....
۱۳۲.....	جامعه آرمانی در نهج البلاغه.....
۱۳۴.....	حاکم جامعه از دیدگاه امام علی (ع).....
۱۳۴.....	اعتدال و میانه روی.....
۱۳۵.....	گسترش فضائل اخلاقی، مودت و مهرورزی.....
۱۳۶.....	ساخت سیاسی جامعه آرمانی در نهج البلاغه.....
۱۳۷.....	جامعه آرمانی قرآنی.....
۱۳۹.....	حدیث ثقلین.....
۱۴۰.....	مشارکت و نظارت همگانی در آرمان شهر دینی.....
۱۴۱.....	اهداف جامعه آرمانی اسلامی.....
۱۴۲.....	جامعه و دین.....
۱۴۲.....	تاریخ و تمدن اسلامی.....
۱۴۴.....	دین در جامعه‌شناسی.....
۱۴۶.....	تعالیم قرآنی.....
۱۴۸.....	جهان‌بینی اسلام.....
۱۴۹.....	پیامبران الهی.....
۱۴۹.....	امامت.....
۱۵۲.....	وظایف افراد (امت).....

۱۵۳	حکومت جهانی مهدی (عج).....
۱۵۵	قوانین و الزامات اجتماعی.....
۱۵۵	مجامع جهانی و تنظیم اعلامیه حقوق بشر.....
۱۵۷	عشق به صلح و عدالت.....
۱۵۸	جهان وطنی.....
۱۵۹	خودسازی فردی و خودیاری اجتماعی.....
۱۵۹	دولت جهانی مهدی (عج) در منابع.....
۱۶۱	جامعه آرمانی از دیدگاه عرفا.....
۱۶۲	خدا در آینه انسان.....
۱۶۳	توحیدی عارفانه.....
۱۶۵	تجربه معنوی.....
۱۶۶	اهمیت توحید.....
۱۶۶	انسان موحد.....
۱۶۷	سلامت جامعه.....
۱۶۸	تعریف معنویت.....
۱۶۹	سلامت معنوی و مذهبی در اسلام.....
۱۶۹	منظور از معنویت.....
۱۷۰	مزیت جامعه اسلامی.....
۱۷۳	تشکیل دولت.....
۱۷۳	انواع حکومت.....
۱۷۴	تفسیر جامعه آرمانی.....
۱۷۴	ایستائی شناسی جامعه.....
۱۷۴	شرایط رهبری و انتخاب آنها.....
۱۷۵	حاکم جامعه آرمانی.....
۱۷۶	عدالت حاکمان.....
۱۷۶	استواری تأمین اجتماعی.....
۱۸۱	لزوم اجتماع مومنان و صالحان.....
۱۸۱	اخلاق در جامعه آرمانی.....
۱۸۴	عادات اجتماعی.....

۱۸۶	الگوهای ذهنی رفتارها
۱۸۶	حقوق اجتماعی
۱۸۸	حقوق برادران دینی
۱۸۹	تعامل با مومنان
۱۹۱	حسن خلق و معاشرت
۱۹۱	آموزه دینی اخلاق
۱۹۳	تقدم اخلاق به سایر امور ارزشی
۱۹۳	اخلاق و ایمان
۱۹۳	اخلاق و اندیشه
۱۹۴	اخلاق و دانش
۱۹۴	تفاوت جامعه‌شناسی اخلاقی با جامعه‌شناسی دینی
۱۹۵	امنیت و ایثار در جامعه آرمانی
۱۹۸	خاتمه
۲۰۰	منابع و مأخذ

نوبت کمته فروشان درگذشت

نوفروشانیم و این بازار ماست

«مولانا»

پیش گفتار

بنام خداوند لوح و قلم
خدایی که داننده رازهاست نخستین سرآغاز، آغازهاست

«خسرو امینی»

یکی از آرزوهای بزرگ و آرمانی انسان در طول تاریخ رسیدن به جامعه‌ای پاک و بی‌آلایش بوده، تا در پرتو موقعیت آن بتواند استعدادهای نهفته خود را از قوه به فعل در آورد، و با دریافت امنیت کامل به رستگاری برسد و در نهایت آسودگی خیال به آرامشی باطنی و بی‌دغدغه دست یابد.

متفکران جامعه انسانی برای حصول بدین آرمان و تحقق بخشیدن به این اساسی‌ترین آرزوهای انسانی، هر یک به فراخور ذوق و دید خود به جامعه، نظرات خاصی را ارائه دادند که نتیجه آن‌ها، زایش مکتب‌های جدید و اندیشه‌های متفاوتی بوده است، که در تعریف جامعه آرمانی یا مدینه فاضله به ارمغان آورده است.

اهداف مشترک تمام جامعه‌شناسان، آن بوده که جامعه‌ای بسازند که در آن امنیت، سعادت و رفاه انسانی تأمین گردد. هر چند اهداف نظری جملگی مشابهتی خاص را در بر دارد ولی شرایط زمانی و مکانی آن دیدگاه‌ها و چگونگی تحقق آن‌ها

متفاوت است.

برای ورود به جامعه آرمانی، لازم است در ابتدا بحثی و یا کنکاشی در محدوده جامعه‌شناسی و علم داشته و پس از اشراف علمی و توجیه عملی به تمام ابعاد اجتماعی آن، دیدگاه‌های بزرگان این کلام را در مقوله جامعه و جامعه آرمانی دریافت نموده، آنگاه دیدگاه‌ها مختلف مکاتب را مورد بررسی و تطبیق قرار دهیم.

یکی از شرایط بسیار مهم جامعه‌شناسی، زیستن طولانی در جوامع دیگر و آشنا شدن با سنت و فرهنگ عمومی آن جوامع خواهد بود که پس از دریافت داده‌های اجتماعات آنان، این داده‌ها در ترازوی سنجش و مقایسه قرار گرفته، آنگاه با جامعه زیست خود تطبیق داده و الگویی مناسب با شئون و سنت‌های اجتماعی خود عرضه دارند. چنین دیدی را، متفکر و ادیب بزرگ پارسی‌گوی، سعدی (ره) نیز تجربه داشته و نظرات خاصی را برای جامعه عصر خود در گلستان و نظرات آرمان‌گرایانه خود را در بوستان بیان فرموده است.

در فرهنگ تطبیقی، بسیاری از سنت‌ها و باورها، وجود دارد و یا کشف خواهد شد که می‌تواند الگو و پیش‌درآمد فرهنگی باشد که به پشتوانه آن بتوان جامعه آرمانی را ساخت و یا بدان تعریف نمود.

علم جامعه‌شناسی، جهان‌بینی افراد را نسبت به پیرامون اجتماع و یا محیط زیست خود، عمق می‌بخشد و یادگیری را در ابعاد مختلف به محک تجربه آورده، و بر نگرش‌های قبلی اثر می‌گذارد، پیش‌دوری‌های اجتماعی و عقاید شکل گرفته آن را به جدال اندیشه کشانده، و ما را به نسبت پدیده‌های اجتماعی آشتی داده، و به ما می‌آموزد که انسان‌ها و فرهنگ‌های آنان می‌توانند متفاوت باشند. - نتیجه چنین تفکری در جامعه‌شناسی، مترادف است با توسعه درک انتقادی از جامعه و پذیرش دیدگاه‌های بهتر.

باید دانست، اولین متفکری که اندیشه جامعه آرمانی را مطرح کرد که آن هم بر مبنای تعقل و خردورزی بوده، فیلسوف معروف یونان قدیم، افلاطون شاگرد سقراط بوده که بحق یکی از سه متفکر و فیلسوف معروف یونان باستان به حساب می‌آید. افلاطون در کتاب جمهوری خود، ایده جامعه آرمانی را مطرح کرد که اداره آن به دست حاکمی تأمین خواهد شد که فیلسوف باشد.

بعد از افلاطون شاگردش ارسطو بوده که طرح وی را کامل نمود و علاوه بر آن، بخش‌هایی نیز بر آن افزوده است.

اگوست کنت «Auguste Comte» فرانسوی در سال ۱۸۳۷ میلادی در ضمن دروس فلسفه اثباتی خود، واژه جامعه‌شناسی را برای اولین بار به کار برد و بدین جهت او را پدر جامعه‌شناسی لقب داده‌اند. به اعتقاد اگوست کنت، دانش جامعه‌شناسی را می‌توان بر بنیان مشاهده و طبقه‌بندی منظم علمی استوار کرد.

(ص ۲۲، مبانی جامعه‌شناسی - بروس کوئن)

در اعصار و دوره‌های اسلامی نیز، حکیم فرزانه ایران زمین، **ابونصر فارابی** بوده که اندیشه‌های جامعه یا شهر آرمانی خود را در کتاب «اهل مدینه فاضله» مطرح ساخت تا به زعم وی، سعادت جامعه انسانی بدان تأمین گردد. البته نظرات ابن خلدون تونسلی، نیز فرازی دیگر از دیدگاه جامعه‌شناسی را در بر می‌گیرد، پس از فارابی، شخصیت‌های علم جامعه‌شناسی دیگری، همچون خواجه نصیرالدین طوسی و یا گروه متفکران اخوان الصفا هم به تبع او وارد مباحث جامعه‌شناسی شده‌اند، ولی چیزی جز تکرار همان ایده‌های اولیه فارابی، بدان نیافزودند.

علم جامعه‌شناسی در دنیای مسیحیت پیش از اسلام، با نام [شهر خدای اگوستین «۳۹۱ م»]، آغاز شد که آن هم متأثر از آرمان شهر افلاطونی بوده است. این دیدگاه در بین متفکران غیردینی همچون [مارکس، پوپر، فوکویاما]، هم بوده است که آن را در جامعه باز لیبرال دموکراسی جستجو کرده‌اند.

برای رسیدن بدین آرمان اجتماعی و اهداف متعالی آن، نیازمند آنیم که رابطه بین اجزای جامعه، یعنی مفاهیم و ضوابط قانونمند جامعه‌شناسی را با یکدیگر بطور سیستماتیک و منطقی آمیزش دهیم تا با این دیدگاه‌ها و یا فرهنگ‌ها، سنخیت لازم را پیدا نمایند. هر چند این امر بسیار مشکل و دور از انتظار است ولی با اعتقاد بر این نکته که لازمه زندگی مؤثر و کارا، لازمه‌اش حرکت و پویایی است، با بضاعت اندک علمی، بدان مسیر گام نهاده و در حد امکان از منابع علمی و غنی فرهیختگان و اساتید معظم بهره‌مند گردیده و سطوری چند، تحت عنوان جامعه آرمانی با پستوانه آیات و روایت معنوی به تقریر در آمده است. تلنگر این گرایش فکری را بزرگی از بزرگان معرفت، پس از دیدن کتاب انسان آرمانی تألیف اینجانب و مطالعه آن،

نواخته که پس از تأمل و تأنی لازم، فیوضات حق شامل شد تا گردآوری مطالب و عناوین میسر گردد.

برای ورود علمی به دیدگاه‌های فوق، لازم است با تأملی دقیق و تحقیقی عمیق بدان پرداخته شود که امید است در سطور بعدی توفیق آن عاید گردد.

حسن رضازاده رودکلی